

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ
ДОКУМЕНТАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
МЕНЕДЖМЕНТУ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ФІЗИКИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

27 квітня 2023 року

УДК: 373.5.015.311:331

А 78

Затверджено і рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики РДГУ (протокол №5 від 23 травня 2023 р.).

А Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції (26-27.04.2023 р.) / упорядники: С.В. Лісова, Ю.В. Фещук, О.А. Герасименко, Н.В. Дупак, Н.В. Симонович, О.І. Шурин. Рівне: РДГУ, 2023. 128 с.

До збірника матеріалів увійшли доповіді Всеукраїнської Інтернет-конференції з теми “Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів”, яка була проведена 26-27 квітня 2023 року на кафедрі професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ спільно з працівниками Сарненського педагогічного фахового коледжу РДГУ, ВКНЗ “Володимир-Волинський ПК ім. А.Ю. Кримського”, РМЦТУМ Рівненської міської ради, Комунального закладу “РОЦНТТУМ” Рівненської обласної ради.

Матеріали можуть бути корисними науковцям, практичним працівникам, вихователям, вчителям, викладачам та студентам закладів вищої, професійної, загальної середньої та позашкільної освіти.

Схвалено кафедрою професійної освіти, трудового навчання та технологій Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 5 від 18 травня 2023 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей.

© РДГУ, СПК,
РМЦТУМ, 2023

- https://lib.iitta.gov.ua/1091/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%9E%D0%B2%D1%87%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF_%D0%B2_%D1%88%D0%BA_2013.pdf
9. Петренко С. В. Інформаційно-цифрова компетентність учня у контексті формування нової української школи. – 2017. – Вип. 6. – С. 144-156/ URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_6_19
  10. Прохорова С. Поняття цифрової компетентності вчителя іноземної мови у світовому освітньому просторі. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. 2015. Вип. 4. С. 113-116/ URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2015_4_24
  11. Трудове навчання. Навчальні програми для 5-9 класів (Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, 2011 рік). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
  12. Чернякова. Ж. Змістова характеристика інформаційно-цифрової компетентності майбутнього вчителя нової української школи. Електронний ресурс / Ж. Чернякова / Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2021, № 10 (114) / URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/13.pdf>

УДК: 373.5.015.31:331

*Юрій Вікторович Фещук,
канд. пед. наук, доцент кафедри
професійної освіти, трудового навчання та технологій
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

*Наталія Сергіївна Борейко,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
014.10. Середня освіта (Трудове навчання та технології)
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ГРАФІЧНИХ ВМІНЬ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ПРЕДМЕТУ «ТЕХНОЛОГІЇ» З ВИКОРИСТАННЯМ ПРАКТИЧНИХ МЕТОДІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний розвиток науки і техніки висуває складні вимоги до випускника закладу загальної середньої освіти, який буде працювати у галузі виробництва. У процесі діяльності він повинен швидко та ефективно засвоювати нову техніку, творчо мислити, шукати нові рішення і вміти оперативно приймати їх, мати навички

конструювання машин, агрегатів, сучасного обладнання. Творче ставлення до праці та виробництва являє собою невичерпний резерв підвищення продуктивності праці, економії матеріалів, трудових та енергетичних ресурсів та ін. Раціоналізаторська та винахідницька діяльність пов'язана з розробкою високоефективного обладнання, технологічної оснастки, інструментів, засобів механізації і автоматизації, вдосконалення технології виробництва. Вона здійснюється на базі конструкторських та технологічних знань і вмінь, яка закладається під час вивчення трудового навчання та технологій. Адже графічна інформація порівняно із словесною відрізняється більшою конкретністю, виразністю і лаконічністю [1].

Курс технологій формує в учнів знання, уміння і навички, необхідні для майбутньої професійної діяльності; передбачає оволодіння учнями практичних умінь і навичок, необхідних для роботи на виробництві [3]. У процесі навчання учні набувають навичок користування вимірювальним інструментом, виконання геометричних побудов, наочних зображень і робочих креслень деталей та виробів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Навчальна програма «Технології» (рівень стандарту) має модульну структуру і складається з десяти обов'язково-вибіркових навчальних модулів, з яких учні спільно з учителем обирають лише три, для вивчення упродовж навчального року (двох) [4]. Серед обов'язково-вибіркових навчальних модулів є можливість вибору модуля «Креслення». Опанувавши цей модуль, учні мають засвоїти «мову техніки», стануть компетентнішими у читанні креслеників та інших графічних документів та зможуть виконувати графічні зображення виробів, які планують виготовити у процесі реалізації власних проєктів [4].

Різні аспекти підготовки учнів на заняттях з трудового навчання та технологій досліджували Л. Денисенко, Д. Кільдеров, Г. Кондратюк, Г. Левченко, В. Мадзігон, Н. Одинець, О. Романчук, В. Сидоренко, В. Юрженко та ін. Однак, враховуючи існуючий досвід, можна однозначно стверджувати, що методика формування графічних вмінь в учнів старшої школи при вивченні предмету «Технології» не є достатньо розкритою і потребує подальшого вивчення та впровадження результатів у навчальну практику.

Ця робота ведеться недостатньо через ряд причин: відсутність сучасних навчальних програм, відсталість методики навчання технологій, зокрема щодо формування графічних вмінь, нестача якісної навчальної та навчально-методичної літератури, недосконале змістове наповнення існуючих підручників та навчально-методичного забезпечення відносно потреб сучасної виробничої практики, педагогічної науки та оновлювально-модернізаційних процесів у суспільстві, виробництві і освіті, зокрема,

всеохоплюючої інформатизації.

Постановка завдання. Незважаючи на значний внесок учених-методистів у теорію і практику навчання технологій у ЗЗСО, у методичній науці спектр розвитку графічних вмінь учнів старших класів залишається недостатньо вивченим. Мета нашого дослідження: з'ясувати теоретичні основи розвитку графічних вмінь учнів 10-11 класів на заняттях предмету «Технології» із використанням практичних методів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. З'ясуємо сутність графічних вмінь учнів старшої школи при вивченні навчального модуля «Креслення» предмету «Технології».

Уміння – це здатність учнів свідомо, із знанням справи виконувати трудові дії, оволодіння яких супроводжується розвитком не тільки сенсомоторних, але й інтелектуальних, вольових, емоціональних і інших професійно важливих якостей особистості, що забезпечують досягнення поставленої мети діяльності в змінюваних умовах [5].

Графічне уміння – це складне структурне сполучення інтелектуальних і сенсомоторних дій особистості, яке забезпечує технічне зображення на площині у змінюваних умовах [1].

Сутність графічних вмінь в учнів старшої школи при вивченні навчального модуля «Креслення» предмету «Технології»:

- аналіз геометричної форми предмета (уявне розділення предмета на геометричні тіла чи їх складові частини);
- побудова точок перетину прямих з геометричними тілами та ліній взаємного перетину геометричних тіл;
- доцільний вибір зображень на кресленнику;
- побудова видів деталей, дотримуючись вимог Державних стандартів до виконання графічних зображень;
- використання технічного рисунку та ескізу на різних етапах проектної діяльності;
- застосування розрізів та перерізів при виконанні креслеників деталей, які мають складну форму;
- застосування правил зображення з'єднань деталей, виконання, читання та деталювання складальних креслеників в процесі проектної діяльності;
- використання довідкової інформації про нанесення розмірів і граничних відхилень, позначення шорсткості поверхонь, відомостей про матеріал деталі для реалізації технічних, технологічних, конструкційних вимог до проекту;
- виконання та читання нескладних будівельних креслеників;
- використання довідкової інформації для читання та виконання основних видів технічних схем [2].

Одним із шляхів формування графічних вмінь учнів старшої школи

при вивченні навчального модуля «Креслення» предмету «Технології», на нашу думку, може бути використання практичних методів.

Метод навчання – це система прийомів роботи вчителя і учнів, за допомогою яких досягається засвоєння знань, умінь і навичок, формується світогляд учня і розвиваються його здібності до подальшого самостійного придбання і творчого застосування знань. Проте слід відмітити, що засвоєння навчального матеріалу учнями завжди протікає в їх психічній діяльності і від того, як управлятиме цією діяльністю вчитель, багато в чому залежатиме успіх. Для методу навчання характерна наявність двох ознак. По-перше, метод повинен забезпечувати досягнення мети навчання, давати учням нові знання, розвивати їх або перевіряти. По-друге, в методі навчання повинна існувати двостороння узгоджена діяльність вчителя і учня [5].

1. Практичні методи навчання ґрунтуються на практичній діяльності учнів, формують практичні вміння і навички. Креслення як навчальний модуль багато в чому специфічний і значно відрізняється від інших модулів предмету «Технології». Проте практичні методи навчання, вживані в кресленні, не є особливими методами. Вони є видозміною загальних практичних методів навчання. Пропонуємо систему практичних методів для формування графічних вмінь в учнів старшої школи при вивченні навчального модуля «Креслення» предмету «Технології».

2. Графічні вправи розвивають просторове мислення учнів, вчать упорядковувати зображення на площині, акуратно писати, креслити, малювати, згортати інформацію до певного сигналу та розгортати її в разі потреби. Ці вправи являють собою багаторазове повторення розумової або графічної (практичної) дії, що відбувається з метою оволодіння нею або для її вдосконалення. Вони використовуються при вивченні на всіх етапах навчання креслення.

3. Виконання графічних (практичних) робіт. Цей метод сприяє формуванню в учнів необхідних навичок для виконання ескізів, креслень, аксонометричних зображень і технічних рисунків. Графічні роботи знаходять широке застосування при узагальненні і закріпленні знань, при поясненні нового матеріалу. Використовуються графічні роботи і при контролі знань учнів.

4. Модельовання – один з методів навчання кресленню, в основі якого лежить процес відтворення форми предмета за його зображенням (описом). В навчанні кресленню модельовання використовується головним чином як спосіб розвитку просторової уяви учнів. Для модельовання можуть бути використані пластилін, глина, картон, пінопласт та інші матеріали, які добре піддаються обробці. Застосовують і спеціально виготовленні набори різних заготовок. Складаючи ті чи інші деталі набору, учні створюють за кресленням необхідний предмет.

5. Конструювання – процес створення нового образу предмета на основі його заданих властивостей. Прикладом завдань на конструювання можуть бути такі задачі: керуючись наочним зображенням шипу (елемент дерев'яного з'єднання), сконструювати і виконати креслення провухини (деталі, що приєднується); розробити схему з'єднання двох валів та ін. [2].

Вибір практичного методу навчання залежить від змісту навчального матеріалу, від теми уроку. Великий вплив роблять і вікові особливості учнів. При виборі методів навчання слід керуватися джерелом знань і найближчими дидактичними цілями.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, застосування вчителем розглянутих практичних методів навчання сприяє активізації пізнавальної активності учнів на уроках технологій, розвитку творчого та просторового мислення, вихованню прагнення мислити, генерувати і доводити істинність власних ідей та пропозицій, реалізації компетентнісного підходу в сучасній освіті і, як наслідок, формуванню графічних вмінь учнів старшої школи при вивченні навчального модуля «Креслення» предмету «Технології».

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку полягають у розробці методики розвитку графічних вмінь учнів старшої школи при вивченні навчального модуля «Креслення» предмету «Технології» з використанням практичних методів та перевірки її ефективності на практиці в одному з навчальних закладів.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт – запорука якісної освіти. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Освітня галузь «Технології»: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1393. Трудова підготовка в сучасній школі. 2012. № 2-3. С. 2-9.
2. Методика викладання креслення в школі: посібник для вчителя / А.П. Верхола, В.Я. Науменко, В.Г. Мазур, Е.В. Рафаловський; під ред. А.П. Верхоли. Київ: Рад. шк., 1989. 128 с.
3. Технології (рівень стандарту): підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти / В.І. Туташинський, І.В. Кірютченкова (за заг. ред. В.І. Туташинського). Київ: Педагогічна думка. 2018. 216 с.
4. Технології 10-11 класи. Рівень стандарту, академічний рівень: навч. програма. (авт.: А. Терещук та ін.). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення 20.01.2023).
5. Фещук Ю.В. Практикум з дисципліни “Методика викладання креслення в старшій школі та ПТНЗ”: для напряму підготовки 7.01010301 „Технологічна освіта”. Рівне: РДГУ, 2015. 65 с.

ЗМІСТ

Бірук Н.П. Реалізація технології проектного навчання у процесі трудової підготовки учнів наукового ліцею.	3
Герасименко О.А., Байрак Ю.А. Теоретичні аспекти розвитку уміння виготовлення виробів декоративно-прикладного мистецтва в учнів 10-11 класів на уроках технологій з використанням інструктажів.	6
Герасименко О.А., Грицина І.М. Базові засади розвитку творчої уяви в учнів 10-11 класів на уроках профільного навчання з використанням методів проєктування.	11
Герасименко О.А., Коваль В.В. Теоретичні основи формування практичних навичок втілення проектного задуму в учнів старшої школи в процесі профільного навчання з використанням мультимедійних засобів.	17
Герасименко О.А., Савчук М.С. Характерні особливості розвитку компетентності культурного самовираження в учнів старших класів на уроках технологій з використанням практичних методів навчання.	24
Дунак Н.В. Формування практичної компетентності майбутніх фахівців з готельно-ресторанного обслуговування у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.	27
Лісова С.В. Особливості функціонування єдиного освітнього простору в епоху інтеграції і глобалізації освітніх систем.	31
Мойсеєць К.В. Організація дистанційного навчання при викладанні фахових дисциплін спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології).	35
Павленко В.В. Технологічна карту уроку “Технології”: проблеми розробки.	39
Пісна Т.М. Імідж як складова індивідуального стилю діяльності сучасного викладача.	45
Саванчук О.А. Роль графічної підготовки та дизайну у становленні молодого вчителя технологій.	48
Савченко Л.О. Педагогічна діагностика оцінювання якості знань студентів у закладах освіти.	52
Савчук П.П., Петрівський Я.Б., Савчук Л.А. До питання про якість професійної підготовки фахівців у ЗВО.	48
Симонович Н.В. Методика професійного та профільного навчання майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи як педагогічна проблема.	58
Симонович Н.В., Гуцалюк С.В. Теоретичні основи розвитку загально-трудова умінь учнів 8-9 класів на уроках трудового навчання із використанням дидактичних ігор.	63
Симонович Н.В., Мельник М.А. Теоретичні основи формування проєктно-технологічної компетентності учнів 10-11-х класів при вивченні предмету “Технології”.	68
Симонович Н.В., Ярмолка Н.В. Теоретичні основи формування інформаційно-цифрової компетентності учнів 10-11-х класів при вивченні предмету “Технології”.	73

Фещук Ю.В., Борейко Н.С. Теоретичні аспекти розвитку графічних вмій учнів старших класів на заняттях предмету “Технології” з використанням практичних методів.	79
Фещук Ю.В., Глемба М.Б. Теоретичні основи розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення з використанням графічних задач.	84
Фещук Ю.В., Зайко М.О. Теоретичні аспекти розвитку екологічної грамотності учнів старших класів на заняттях профільного навчання засобами інформаційно-цифрових технологій.	88
Фещук Ю.В., Мосійчук С.А. Теоретичні аспекти формування графічної компетентності учнів закладів професійно-технічної освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.	93
Фещук Ю.В., Шоботенко Р.О. Теоретичні основи організації самостійної роботи учнів старших класів на заняттях профільного навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.	98
Шурин О.І. До питання професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування.	101
Шурин О.І., Войтович Т.М. Актуальний стан розвитку критичного Мислення учнів 8-9 класів на уроках трудового навчання.	104
Шурин О.І., Волошук В.В. Розвиток творчого потенціалу учнів старшої школи в процесі профільного навчання.	112
Шурин О.І., Жабчик В.Б. Теоретичні основи розвитку професійно-пізнавальних інтересів учнів 10-11 класів на уроках технологій з використанням інноваційних методів навчання.	117
Шурин О.І., Жупило О.Л. Формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів в процесі профільного навчання.	121
Відомості про авторів.	126

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ**

**Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції
(26-27 квітня 2023 р.)**

Упорядники: *Світлана Валеріївна Лісова,
Юрій Вікторович Фещук,
Олександр Анатолійович Герасименко,
Надія Василівна Дупак,
Наталія Василівна Симонович,
Олена Іванівна Шурін.*

Друкується без редакційної правки

Технічний редактор: Т.К. Хильчук,
Коректор: Н.Р. Скачук.

Здано до набору 15.03.2023 р. Підписано до друку 24.05.2023 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 9,79.
Обл. вид. арк. 4,55. Замовлення № 218/1. Наклад 100.

Адреса: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39
Рівненський державний гуманітарний університет,
кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій
(тел. 0362-40-75-80; e-mail: kpotnt@rshu.edu.ua)